

Majandus- ja kommunikatsiooniministri
14. juuni 2011. a määruse nr 43
„Jalgratturi ja pisimopeedijuhi ettevalmistamise,
eksamineerimise ning juhiloa väljastamise kord,
jalgrattajuhiloa vorm ning nõuded õppevahenditele
ja õppeväljakule ning jalgratturi kvalifikatsioonile“

Lisa 4

(majandus- ja taristuministri
30.03.2016 määruse nr 30

„Majandus- ja kommunikatsiooniministri
14. juuni 2011. a määruse nr 43
„Jalgratturi ja pisimopeedijuhi ettevalmistamise,
Eksamineerimise ning juhiloa väljastamise kord,
jalgratturi juhiloa vorm ning nõuded
õppevahenditele ja õppeväljakutele ning jalgratturi
kvalifikatsioonile“ muutmine“ sõnastuses)

Jalgratturi ja pisimopeedijuhi koolitus

1. Eesmärk ja nõuded

- 1.1. Jalgratturi ja pisimopeedijuhi ettevalmistamise teemade loetelu on koostatud 10–15-aastase jalgratturi ja 14–15-aastase pisimopeedijuhi õpetajale juhendumiseks jalgratturi juhiluba taotleva õpilase liiklusõpetuse läbiviimisel.
- 1.2. Järgnevalt on välja toodud teemad, mida jalgratturi või pisimopeedijuhi õppes tuleb kindlasti käsitleda. Teemade mahud määrab koolituse läbiviija vastavalt sellele, kus õpilane peamiselt liigub ja millistele teemadele on vaja erilist tähelepanu pöörata.
- 1.3. Pärast õppe läbimist peab õpilane tundma liiklusreegleid, oskama hinnata jalgratta või pisimopeedi tehnoseisundit ja selle valmisolekut teeliikluseks, oskama jälgida liiklust ja tegema õigeid otsuseid, oskama valitseda jalgratast, ennetada ohte ning tegutseda riske vältides.
- 1.4. Olenevalt sellest, kas õpilast õpetatakse liiklema jalgratturina või pisimopeedijuhina, tuleb õpetamisel välja tuua vastava sõiduki ja sellega liiklemise erisused.

2. Õpetamise ja hindamise kriteeriumid

- 2.1. Jalgratturi või pisimopeedijuhi koolitust läbi viiv õpetaja koostab teemade loetelu alusel kursuse tööplaani.
- 2.2. Õpilane peab koolituse käigus saama sellised teadmised ja oskused, et ta on võimeline iseseisvalt, ohutult ja teisi liiklejaid arvestavalt liiklema.
- 2.3. Jalgratta või pisimopeedi ehituse tundmise hindamisel on põhiline õpilase oskus määrata jalgratta või pisimopeedi tehnoseisundi vastavust liiklusohutusnõuetele ning oskus võimaluse korral viga kõrvaldada.
- 2.4. Sõiduoskuse hindamisel, eriti enne sõidu alustamist liikluses, peab õpetaja veenduma õpilase võimes jalgratast või pisimopeedi kindlalt juhtida.
- 2.5. Sõiduõpe liikluses toimub õpetaja või lapsevanema või õpilase seadusliku esindaja saatel ja vastutusel.

3. Õppe kestus ja korraldus

- 3.1. Teoriaõppe ja sõiduõppe tööplaanis tuleb teemasid käsitleda metoodiliselt loogilises järjestuses, kursusena või üksikkorras, ning need peavad hõlmama teemade loetelus toodud teemasid ja tegevusi.
- 3.2. Tööplaani koostades tuleb teemade mahtude määramisel arvestada eelkõige keskkonnaga, kus õpilane kõige enam liigub.
- 3.3. Koolitus peab kestma vähemalt üks kuu. Programm tuleb koolituskursuse läbiviimise ajavahemikule jaotada ühtlaselt ja õpilasele jõukohaselt.
- 3.4. Kursuse minimaalne maht on 20 akadeemilist tundi, millest vähemalt 7 akadeemilist tundi on praktilist sõiduõpet. Kursuse minimaalne maht sisaldab teooria- ja sõidueksamit.
- 3.5. Teoriaõpe toimub tööplaani alusel ja seisneb õpilasele erinevate õppevahendite abil liikluse põhimõistete ja -reeglite õpetamises. Õpe peab valmistama õpilase ette iseseisvaks liikluses osalemiseks ohutult ja teisi liiklejaid arvestavalt.
- 3.6. Sõiduõpe toimub tööplaani alusel ja seisneb teoreetiliste teadmiste kinnistamises praktilise tegevuse ehk liiklemise kaudu. Õppe käigus peab õpilasele tutvustama jalgratta või pisimopeedi ehitust, sõiduks ettevalmistust ning harjutama ohutuks sõiduks vajalikke oskusi.
- 3.7. Õppegrupi suurus klassiruumis on kuni 25 õpilast, sõiduõppel kuni 5 õpilast ja 2 saatjat.
- 3.8. Koolitusel õpitu kinnistamiseks ja materjali kordamiseks võib õpilasele ette näha iseseisva töö. Õpilane teeb iseseisva töö õpetaja soovitustest lähtudes ja neile tuginedes. Iseseisva töö tulemusi kontrollib õpetaja.
- 3.9. Õpetaja peaks kaasama koolitusele õpilase lapsevanema või seadusliku esindaja vähemalt ühel õppepäeval.

4. Üksikkorras eksamiks valmistumine

- 4.1. Eksamiks valmistumine võib toimuda ka üksikkorras iseseisvalt õppides. Sel juhul on soovitatav, et enne eksamit tutvustab eksamineerija juhiloa taotlejale eksamil kontrollitavate teadmiste ja oskuste valdkondi ja mahtu, et õpilane saaks hinnata oma teadmisi, oskusi ja valmisolekut eksamiks.

5. Teemade loetelu

- 5.1. Põhimõisted, mida peab jalgrattur või mopeedijuht teadma:
 - 5.1.1. Liiklusega seotud mõisted – liikleja, jalakäija, sõitja, juht, sõiduk;
 - 5.1.2. Sõidukitega seotud mõisted – mootorsõiduk, haagis, ühistransport, jalgratas, pisimopeed, mopeed, mootorratas, auto;
 - 5.1.3. Liikluskorraldusega seotud mõisted – liikluskorraldusvahend, teekattemärgis, liiklusmärk, foor, reguleerija;
 - 5.1.4. Taristuga seotud mõisted – tee, sõidutee, sõidurada, eraldusriba, kõnnitee, jalgtee, jalgrattatee, jalgratta- ja jalgtee, jalgrattarada, teepeenar, ülekäigurada, ülekäigukoht, õueala;
 - 5.1.5. Jalgrattaga liikumisega seotud mõisted – teeandmine, eesõigus, peatee, peatumine ja parkimine, möödasõit ja möödumine, pööre, ümberpõige, liiklusõnnetus;

5.1.6. Jalgratturi ohutus ja käitumine liikluses;

5.1.7. Ohutu pikivahe hoidmise, pidurdustekonna ja teelpüsimise kõige tähtsamaid põhimõtteid erinevate ilmastiku- ja teeolude puhul; liikluse ohutegureid, mis on seotud erinevate teeoludega; erinevate teeliikide omadusi ning sellega seonduvaid nõudeid;

5.1.8. Piiranguid, liiklusreegleid ja teeandmise kohustust.

5.2. Üldreeglid.

5.2.1. Suunamärguanded.

Jalgrattur peab teadma, millal ja kui pikalt käemärguandeid näidata. Neid peab oskama näidata teistele liiklejatele arusaadavalt, seejuures tasakaalu kaotamata.

5.2.2. Peatumismärguanne.

Jalgrattur ja pisimopeedijuht peavad teadma, millal ja kuidas peatumismärguannet näidata.

5.2.3. Helisignaal.

Jalgrattur peab teadma, millises olukorras helisignaali anda.

5.2.4. Manöövrid, möödumine, möödasõit, vastusõitvad ja mööduvad sõidukid.

Jalgrattur peab oskama ohutult mööduda teel olevast takistusest või ees liikuvast aeglasest sõidukist. Enne manöövri sooritamist peab veenduma selle ohutuses ja näitama vajalikke käemärguandeid.

5.2.4.1. Jalgrattur peab teadma, mis juhul tuleb mööduda takistusest või ees liikuvast sõidukist paremalt ja mis juhul vasakult.

5.2.4.2. Jalgrattur peab teadma kohti, kus möödumine ja möödasõit on ohtlikud: piiratud nähtavusega teelõik, kui tagasõitja on alustanud möödumist või möödasõitu; kui eessõitja annab vasaksuunamärku; vastutuleva sõiduki korral, kui tegu on riskiga; reguleerimata ülekäigurada; raudteeülesõidukoht ja selle vahetu lähedus; ristmik ja ristmiku vahetu lähedus sellele suubuvale teel.

5.2.5. Sõidukiirus.

Jalgrattur peab oskama valida sõidukiirust, arvestades erinevaid teekatteid, teeolusid, teisi liiklejaid ja liikluskorraldust.

5.2.6. Peatumine ja parkimine.

Jalgrattur peab teadma, kus ei tohi peatuda, parkida, ja kus on võimalik ohutult jalgrattaga peatuda ning jalgratast turvaliselt parkida.

5.3. Sõitmine jalgrattateel või jalgratta- ja jalgteel.

5.4. Jalgratturi ja pisimopeedijuhi kohustused jalakäijate ohutuse tagamisel.

5.5. Sõitmine pimedas ja halva nähtavusega tingimustes.

5.6. Sõidutee ületamine ülekäigukoha või ülekäiguraja kaudu.

5.7. Jalgratta asukoht sõitmisel. Paiknemine sõiduteel, sõidurajal, jalgrattateel, jalgratta- ja jalgteel.

5.7.1. Liiklemine asulas.

5.7.1.1. Sõiduraja valik, pöörded.

5.7.1.2. Paiknemine manöövri sooritamisel (ka enne manöövri alustamist ja pärast manöövri lõpetamist).

5.7.1.3. Liiklemine õuealal.

5.7.2. Liiklemine väljaspool asulat.

5.7.2.1. Sõiduraja valik, pöörded.

5.7.2.2. Paiknemine manöövri sooritamisel (ka enne manöövri alustamist ja pärast manöövri lõpetamist).

5.7.3. Sõitmine ristmikel:

5.7.3.1. Reguleerimata ristmikul.

Jalgrattur peab oskama ära tunda, mis tüüpi ristmikule ta läheneb, ja valima sobiva sõidukiiruse, et vajadusel eesõigust omavale juhile teed anda.

5.7.3.2. Reguleeritud ristmikul.

Jalgrattur peab tundma reguleerija märguandeid. Nende tähendusi ja lubatud liikumissuundi peab õpetaja selgitama piltide abil.

5.7.4. Foorid.

Jalgrattur peab tundma erinevate fooritulede tähendust: ümartuledega foorid, nooltuledega foorid, lisaseksioonidega foorid, kollase vilkuva tulega foorid, ülesõidufoorid, jalgrattafoorid, jalakäijafoorid.

5.7.5. Liiklusmärgid.

Jalgrattur peab tundma erinevate liiklusmärkide tähendust ja oskama eristada märgitüüpe.

Hoiatusmärgid, eesõigusmärgid, keelumärgid, kohustusmärgid, osutusmärgid, juhatusmärgid, teeninduskohamärgid, lisateatetahvlid ja ajutised märgid.

5.7.6 Teekattemärgised.

Pidevjoon, katkendlik joon, pidev- ja katkendjoone ühend, ülekäigurada, sõidutee lõikumine jalgrattateega, stoppjoon.

5.8. Teeandmise kohustus.

Jalgrattur peab teadma, mida tähendab teeandmise kohustus, ja tundma liikluses ära olukorrad, kui on vajadus teeandmiseks kiirust vähendada või peatuda.

5.8.1. Sõiduteele sõit hoovist, teega külgnevalt alalt ja teepeenralt.

5.8.2. Teeandmine ristmikel.

5.9. Liiklus ristumisel raudtee või trammiteega.

Jalgrattur peab oskama valida ohutuimat viisi rööbastee ületamiseks, järgides liikluskorraldusvahendeid ja valides sobiva sõidukiiruse, samuti järgides ülekäigukohal kohustust jalgrattalt maha tulla.

5.9.1. Rööbastee ületamine.

5.9.2. Ohutusseadmed, liiklusmärgid ja teemärgised, ülesõidufoorid.

5.10. Vasak- ja tagasipööre ristmikul ja ristmikevahelisel alal.

Jalgrattur peab oskama valida vasakpöördeks ohutuima viisi, vajadusel jalgrattalt maha tules ja ületades sõidutee jalakäijana. Enne manöövri alustamist tuleb veenduda selle ohutuses ja

anda teistele liiklejatele oma kavatsusest selgelt käega märku, valida õige trajektoor ning olla manöövri lõpetamiseni väga tähelepanelik.

5.11. Ümberpõige.

5.12. Jalgratta tehnoseisund.

Jalgrattur peab teadma jalgratta ehitust ja kohustuslikku varustust.

5.13. Pisimopeedi tehnoseisund.

Tutvustada õpilasele spetsiifilisi pisimopeedi tehnoseisundiga seonduvaid erisusi vaid juhul, kui õpilane hakkab sõitma pisimopeediga.